

Examen VMBO-BB

2021

tijdvak 1
dinsdag 25 mei
9.00 - 10.30 uur

geschiedenis en staatsinrichting CSE BB

Bij dit examen hoort een uitwerkbijlage.

Beantwoord alle vragen in de uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 33 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 48 punten te behalen.

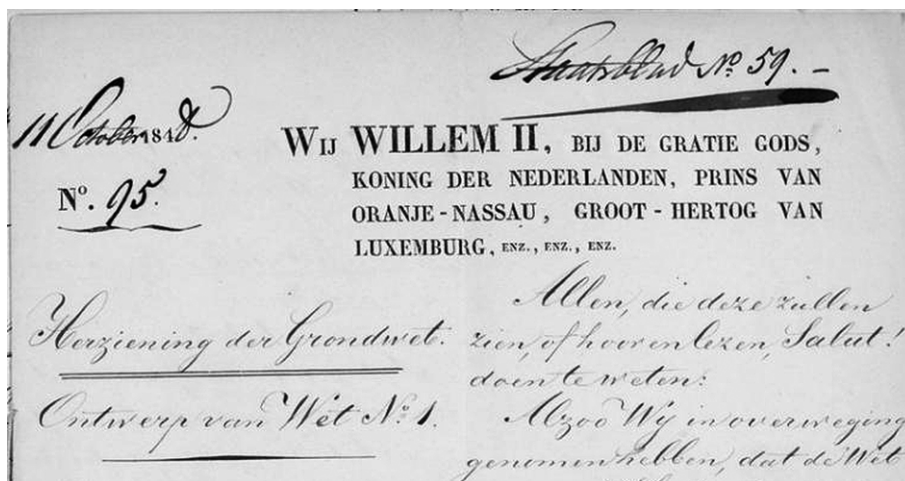
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Nederland (1848-1914)

- 1p 1 Hieronder en op de volgende pagina staan in totaal drie afbeeldingen die te maken hebben met de ontwikkeling van de Nederlandse democratie.

afbeelding 1

Koning Willem II keurt een grondwetswijziging goed:

Toelichting

Op de afbeelding staat: Herziening van de Grondwet: Ontwerp van Wet nummer 1. Allen, die dit zullen zien of horen en lezen, gegroet!

afbeelding 2

Een revolutie van liberalen:

afbeelding 3

Vrouwen komen op voor het kiesrecht:

→ Zet de afbeeldingen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.

2p 2 Hieronder staan vier rechten die sinds 1848 horen bij het Nederlandse parlement:

- 1 recht van amendement
- 2 recht van enquête
- 3 recht van initiatief
- 4 recht van interpellatie

→ Welke **twee** rechten hebben de leden van de Tweede Kamer wél, maar de leden van de Eerste Kamer niet?

1p 3 Een foto gemaakt in Assen rond 1900:

Toelichting

Op het vaandel links staat: Plaatscomité voor algemeen kiesrecht Assen.

Op het bord staat: Op voor het algemeen kiesrecht!

Van welk grondrecht maken de mensen op de foto gebruik?

- A emancipatie
- B recht op bestaanszekerheid
- C referendum
- D vrijheid van meningsuiting

1p 4 Van een politicus uit het begin van de twintigste eeuw is het volgende bekend:

- Deze politicus vond dat het protestantse geloof invloed moest hebben op de wetgeving.
- Deze politicus vond dat mensen niet naar de paus moesten luisteren.
- Deze politicus was de oprichter van de ARP.

Over welke politicus gaat het?

- A A. Jacobs
- B A. Kuyper
- C H. Schaepman
- D P.J. Troelstra

- 2p **5** Hieronder staan **drie standpunten** van groepen rond het jaar 1900:
- De paus speelt een belangrijke rol in ons leven.
 - Wij strijden voor een achturige werkdag.
 - Wij vinden dat de regering zich zo weinig mogelijk moet bemoeien met de economie.
- Hieronder staan **twee politieke partijen** en **twee politieke stromingen**:
- ARP
 - katholieken
 - liberalen
 - SDAP
- Geef per standpunt aan welke politieke partij of politieke stroming daarbij hoort. **Let op!** Iedere politieke partij of politieke stroming mag maar één keer worden gebruikt. Er blijft één politieke partij of politieke stroming over.

De Eerste Wereldoorlog (1914-1918)

- 2p **6** Hieronder staan vijf mogelijke oorzaken van oorlogen uit de twintigste eeuw:
- atoomwapens
 - bondgenootschappen
 - communisme
 - militarisme
 - Verdrag van Versailles
- Welke **twee** oorzaken passen bij de Eerste Wereldoorlog?

- 1p 7 Hieronder en op de volgende pagina staan in totaal vier afbeeldingen die te maken hebben met het begin van de Eerste Wereldoorlog.

afbeelding 1

De dader van een moord in Sarajevo wordt opgepakt:

afbeelding 2

Franse soldaten rijden de binnenvallende Duitsers tegemoet:

afbeelding 3

Franse soldaten graven een loopgraaf:

afbeelding 4

Vrijwilligers staan in de rij om zich in te schrijven voor het Britse leger:

Op welke afbeelding is de **aanleiding** van de Eerste Wereldoorlog te herkennen?

- A afbeelding 1
- B afbeelding 2
- C afbeelding 3
- D afbeelding 4

2p 8 Een foto van een grensafsluiting uit de Eerste Wereldoorlog (1915):

Toelichting

Op het bord staat: Waarschuwing, hoogspanning – doodsgevaar.

Hieronder staat een invulopdracht over de foto:

- 1 Op de foto is ... (**de Dodendraad / het IJzeren Gordijn**) te zien.
 - 2 De foto is gemaakt op de grens tussen ... (**België en Nederland / Duitsland en Frankrijk**).
 - 3 De grensafsluiting op de foto is bedoeld om ... (**weggelopen Duitse soldaten / Joodse burgers**) tegen te houden.
- Kies telkens uit de twee mogelijkheden.

1p 9 Hieronder staan twee propagandaposters uit de Eerste Wereldoorlog:

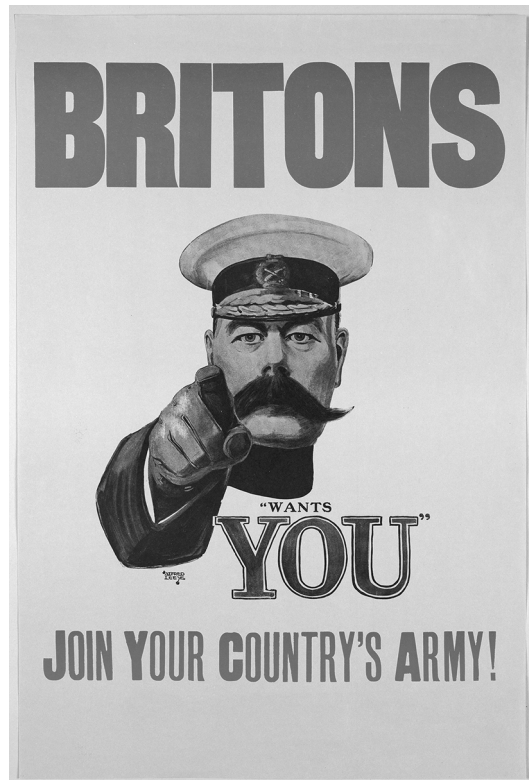
poster 1

Toelichting

Op de poster staat: Ik wil JOU voor het Amerikaanse leger.

poster 2

Toelichting

Op de poster staat: Britten, ik wil JOU. Meld je aan bij het leger van jouw land!

→ Welke van deze twee posters is als **eerste** verspreid? Geef een argument voor je keuze.

1p 10 Tijdens de Eerste Wereldoorlog meldden veel Nederlandse vrijwilligers zich voor het Franse leger. De Nederlandse regering was hier niet blij mee en trad streng op. Deze vrijwilligers konden hun Nederlands paspoort kwijtraken.

Wat is de reden waarom de Nederlandse regering niet blij was met deze vrijwilligers?

- A Nederland moest zich verdedigen tegen de Franse inval.
- B Nederland vocht mee aan de kant van de Centralen.
- C Nederland was de vijand van Groot-Brittannië.
- D Nederland was neutraal in de oorlog.

Het Interbellum (1918-1939)

- 1p 11 Hieronder staat een tabel over de ontwikkeling van de werkloosheid in vijf Europese landen:

Duitsland	1.891.000	3.076.000	4.519.000	5.575.000
Groot-Brittannië	1.263.000	1.917.000	2.630.000	2.745.000
Frankrijk	10.000	14.000	75.000	308.000
België	27.000	36.000	110.000	211.000
Nederland	–	74.000	138.000	271.000

Over welke periode gaat de bron?

- A 1920-1923
 - B 1923-1926
 - C 1926-1929
 - D 1929-1932
- 3p 12 Een kaart van Noord-Amerika en Europa met vier nummers die horen bij belangrijke historische gebeurtenissen:

Hieronder staan drie gebeurtenissen:

- a de Beurskrach in New York
- b de vredesbesprekingen na de Eerste Wereldoorlog
- c Hitler wordt tot rijkskanselier benoemd.

→ Geef per gebeurtenis aan welk nummer op de kaart hierbij hoort.

Let op! Er blijft één nummer over.

Toelichting

Op de poster staat links: Geen aalmoes maar arbeid. Wie helpt ons? (Een aalmoes is geld dat gegeven wordt aan de armen.)

Rechts staat: Werkverschaffing. Help mee om de werkloosheid op te lossen! Werkloosheid betekent: Geen brood voor vrouw en kinderen. Help dus!

drie groepen:	drie periodes:
1 gastarbeiders	a 1920-1929
2 ondernemers	b 1930-1939
3 werklozen	c 1940-1949

In de poster wordt een groep opgeroepen om werklozen te steunen.

→ Welke groep zou moeten reageren op deze oproep?

→ Uit welke periode komt de poster?

2p 14 Een Duitse prentbriefkaart (1938):

Hieronder staan zes begrippen:

- 1 communisme
- 2 Führerprincipe
- 3 monarchie
- 4 nationaal-socialisme
- 5 persvrijheid
- 6 propaganda

→ Welke **drie** begrippen passen bij de prentbriefkaart?

De Tweede Wereldoorlog (1939-1945)

1p 15 Een dagboekfragment van een soldaat (1939):

Rond half zeven trekken we over de vroegere Poolse grens. Daar staat het grenskantoor en iets verder de zware slagboom. Hier zijn onze kameraden dus begonnen aan hun snelle opmars. De zon schijnt en er is geen spoor van oorlog te zien. We marcheren zo'n vijftig kilometer en dan komen we aan bij onze slaappleats.

Uit welk land komt de schrijver van het dagboek?

- A de Verenigde Staten
- B Duitsland
- C Groot-Brittannië
- D Polen

2p 16 Hieronder staan drie uitspraken die te maken hebben met het begin van de Tweede Wereldoorlog:

- 1 Frankrijk wordt binnen enkele weken verslagen door het Duitse leger.
- 2 Groot-Brittannië en de Verenigde Staten beginnen met een aanval op Duitsland.
- 3 Het Nederlandse leger vecht vanaf het begin mee aan de kant van de Geallieerden.

→ Geef per uitspraak aan of deze **juist** of **onjuist** is.

2p 17 Drie situaties in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog:

- 1 In mei 1940 geeft de generaal van het Nederlandse leger zich over aan de Duitsers.
- 2 Er worden Joodse onderduikers verraden bij de politie.
- 3 Ramen van huizen worden verduisterd na een oproep van de burgemeester.

Vier begrippen:

- a aanpassing
- b capitulatie
- c collaboratie
- d verzet

→ Geef per situatie aan welk begrip daarbij hoort. **Let op!** Er blijft één begrip over.

1p 18 Nederland was tijdens de Tweede Wereldoorlog een dictatuur. Waardoor werd Nederland een dictatuur?

- A De nazi's hadden de macht overgenomen.
- B De nazi's werden verslagen door de Geallieerden.
- C Nederland werd een rechtsstaat.
- D Nederland werd een republiek.

1p 19 Engelse schoolkinderen schuilen (juli 1940):

Waarvoor schuilen deze schoolkinderen?

- A voor een atoombom
- B voor een bombardement
- C voor een gasaanval
- D voor een razzia

2p 20 In 1941 sloten **twee** grote landen zich aan bij de Geallieerden.
→ Welke twee grote landen sloten zich in 1941 aan bij de Geallieerden?

1p 21 Van een historische gebeurtenis tijdens de Tweede Wereldoorlog is het volgende bekend:

- Deze gebeurtenis duurde van augustus 1942 tot februari 1943.
- Deze gebeurtenis wordt gezien als een keerpunt in de Tweede Wereldoorlog.

Welke historische gebeurtenis wordt bedoeld?

- A D-Day
- B de aanval op Pearl Harbor
- C de atoombom op Hiroshima
- D de Slag bij Stalingrad

1p 22 Een bekendmaking van het Duitse leger (1944):

BEVEL

Op bevel der Duitse Weermacht moeten alle mannen in den leeftijd van 17 t/m 40 jaar zich voor den arbeidsinzet aanmelden.

Hiervoor moeten ALLE mannen van dezen leeftijd onmiddellijk na ontvangst van dit bevel met de voorgeschreven uitrustig op straat gaan staan.

Op hen, die pogen te ontvluchten of weerstand te bieden, zal worden geschoten.

Over welk begrip gaat deze bron?

- A gedwongen tewerkstelling
- B landverraad
- C onderduiken
- D razzia

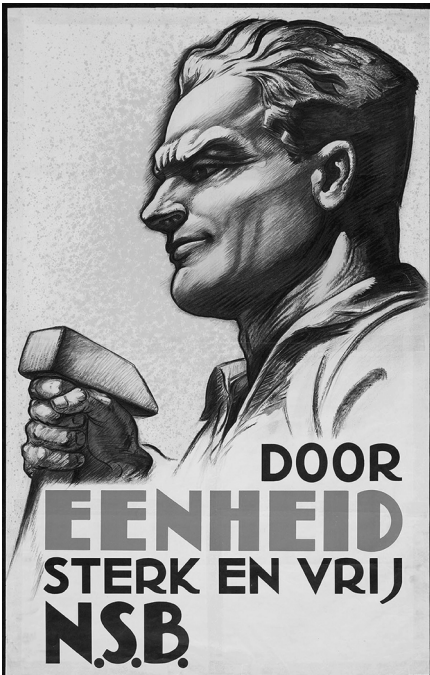
2p 23 Hieronder en op de volgende pagina staan in totaal vier afbeeldingen die horen bij de Tweede Wereldoorlog.

afbeelding 1

Nederlandse soldaten:

afbeelding 2

Toelichting

Op de poster staat: Door eenheid sterk en vrij. N.S.B.

afbeelding 3

Op 25 Januari 1941 werden wij verblijd met een Dochter:

**IRENE, BEATRIX, JULIANA,
WILHELMINA**

Familie H. Niehot,
Rubensstraat 186, Den Haag

afbeelding 4

Voedselbonnen:

Hieronder staan drie begrippen die horen bij de Tweede Wereldoorlog:

- distributiesysteem
 - mobilisatie
 - een vorm van verzet
- Geef per begrip aan welke afbeelding daarbij hoort. **Let op!** Er blijft één afbeelding over.

Europa en de wereld (1945-1989)

1p 24 Hieronder staan vier gebeurtenissen:

- 1 Berlijn wordt verdeeld in vier bezettingszones.
 - 2 De NAVO wordt opgericht.
 - 3 De Sovjet-Unie blokkeert de toegangswegen naar West-Berlijn.
 - 4 De Verenigde Staten starten een luchtbrug.
- Zet de gebeurtenissen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.

1p 25 Een gebeurtenis in Berlijn:

Bij welke periode hoort de gebeurtenis die op de foto te zien is?

- A 1940-1950
- B 1960-1970
- C 1980-1990

1p 26 In 1962 vond de Cubacrisis plaats.

Wat was een oorzaak van de Cubacrisis?

- A De Sovjet-Unie bouwde raketinstallaties op Cuba.
- B De Sovjet-Unie stelde een zeeblokkade in rondom Cuba.
- C De Verenigde Staten gebruikten kernwapens tegen Cuba.
- D De Verenigde Staten sloten een bondgenootschap met Cuba.

1p 27 Twee politiek leiders (1986):

Welke politiek leiders zijn op de foto te zien?

- A Chroesjtsjov en Kennedy
- B Chroesjtsjov en Reagan
- C Gorbatsjov en Kennedy
- D Gorbatsjov en Reagan

1p 28 Gebruik nogmaals de foto van de vorige vraag.
Waarom zijn deze leiders belangrijk geweest in de geschiedenis van de twintigste eeuw?

- A Dankzij deze leiders is de Europese samenwerking begonnen.
- B Dankzij deze leiders is er een einde gekomen aan de Koude Oorlog.
- C Deze leiders hebben het Marshallplan bedacht.
- D Deze leiders hebben samengewerkt in de oorlog tegen het terrorisme.

2p 29 Hieronder staan vijf begrippen:

- 1 aanpassingspolitiek
- 2 amerikanisering
- 3 consumptiemaatschappij
- 4 gedwongen tewerkstelling
- 5 opvang Belgische vluchtelingen

→ Welke **twee** begrippen horen bij Nederland in de periode 1945-1989?

2p 30 Een kaart van Europa in de periode 1949-1990:

Duitsland was tussen 1949 en 1990 verdeeld in twee landen. Deze worden op de kaart aangegeven met een **a** en een **b**.

Hieronder staan vier beweringen over deze periode:

- 1 Dit land heette officieel de DDR.
- 2 Dit land hoorde bij de NAVO.
- 3 Dit land kreeg Marshallhulp.
- 4 In dit land nam één politieke partij alle belangrijke politieke beslissingen.

→ Geef per bewering aan welk land (**a** of **b**) daarbij hoort.

De nieuwe wereldorde (vanaf 1990)

2p 31 Hieronder staan drie uitspraken die gaan over de NAVO vanaf 1990 na de val van het communisme:

- 1 De belangrijkste taak van de NAVO is zorgen voor meer welvaart.
- 2 Een nieuwe taak van de NAVO is het bestrijden van terrorisme.
- 3 Enkele Oost-Europese landen worden lid van de NAVO.

→ Geef per uitspraak aan of deze **juist** of **onjuist** is.

1p 32 In 1990 werden Oost- en West-Duitsland weer samen één land. Niet iedereen was blij met deze eenwording. Er waren voorstanders van de eenwording, maar ook tegenstanders. De **voorstanders** zeiden dat één Duitsland goed was voor de Europese economie en welvaart.
→ Noem een argument van de **tegenstanders** van de Duitse eenwording.

1p 33 Hieronder staan drie uitspraken over de geschiedenis van Nederland:
1 De eerste gastarbeiders komen naar Nederland.
2 De kosten voor de verzorgingsstaat stijgen.
3 De Nederlandse economie groeit sterk.

Welke uitspraken horen bij Nederland in de **periode 1990-2000**?

A 1 en 2

B 1 en 3

C 2 en 3

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.